

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VÝUKA PČ NA 2. STUPNI – základy výběru povolání

Uplatnění absolventů učebních oborů

Název šablony: III/2-9, Výuka PČ na 2. stupni – základy výběru povolání

Číslo a název projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3443,

Krok za krokem na ZŠ Želatovská ve 21.století

Název školy: ZŠ Přerov, Želatovská 8, 750 02, Přerov I. – Město

Číslo šablony: VY_32_INOVACE_530

Autor: Mgr. Jaromír Školoudík, Ph.D.

Datum (období) tvorby: duben 2012

Ročník: osmý a devátý

Vzdělávací oblast: základy pro výběr budoucího povolání

Anotace: základní uplatnění absolventů v učebních oborech

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Absolventi učebních oborů se mohou uplatnit v různých povoláních, které lze zahrnout do dále uvedených skupin a podskupin.

OBSLUHA STROJŮ A ZAŘÍZENÍ

Hlavní pracovní činností všech těchto povolání je obsluha strojů a zařízení. Těmto strojům není obvykle třeba do detailů rozumět, je ale třeba znát způsob jejich obsluhy, nastavování parametrů a základní údržby. V případě poruchy se obvykle obrátíme na opraváře. Důležitá je soustředěnost při práci a schopnost rychle reagovat v případě nečekaného problému, aby nedošlo k havárii. Je třeba mít znalosti o objektech, které jsou na strojích zpracovávány. Těmito objekty, resp. cíli tohoto strojního zpracování jsou především:

Kovové materiály

Pracovníci různými pracovními postupy získávají kovové materiály požadovaných vlastností (např. ocel z železné rudy) nebo kovové polotovary různých tvarů (např. plechy, tyče, dráty, neopracované odlitky), z nichž se později vyrábějí další výrobky.

Práce probíhá většinou v horkých provozech ve ztížených pracovních podmínkách. Jde o práce pro „celé chlapy“. Hlavními povoláními jsou tavič, slévač, hutník, valciř kovů apod.

Výrobky z kovů

Opracováváním tvaru kovových materiálů nebo polotovarů na tzv. obráběcích strojích se dosahuje přesných tvarů a rozměrů kovových součástí, jejich dalšími povrchovými úpravami se pak vylepšují jejich vlastnosti. Práce probíhá většinou ve strojírenských dílnách a provozech. Hlavními povoláními jsou soustružník, frézař, brusič, galvanizér.

Výrobky ze dřeva

Jedná se hlavně o výrobu dřevěných polotovarů (prken, latí, kulatin), o výrobu nábytku, bytových doplňků, hraček apod. Práce probíhá většinou na různých dřevoobráběcích strojích v truhlářských, nábytkářských a dalších dřevařských dílnách a provozech. Hlavními povoláními jsou truhlář, překližkář, výrobce dřevařských polotovarů.

Výrobky z textilu a kůže

Jedná se jednak o výrobu a zušlechťování textilních a kožených polotovarů různých vlastností, barev a rozměrů na tkalcovských stavech, přádacích strojích, v různých chemických prostředcích apod. Hlavními povoláními jsou tkadlena, přadlena, koželuh, barvíř apod. Dále se jedná o výrobu hotových oděvních výrobků zejména na šicích strojích. Hlavními povoláními jsou krejčí (švadlena), kožišník, šička.

Výrobky ze skla a keramiky

Pomocí sklářských píšťal, sklářských forem, pecí, lisů, hrnčířských kruhů a dalších zařízení jsou zhotovovány nejrůznější užitkové i dekorativní výrobky. Hlavními povoláními jsou sklář, brusič skla, keramik apod.

Chemické, gumárenské a papírenské výrobky

Jedná se o výrobu barev, laků, lepidel, pohonných hmot, stavebních hmot, kosmetických přípravků, polotovarů a výrobků z polystyrenu, molitanu, PVC a dalších plastů, gumových výrobků, papíru apod. Práce probíhá především v provozech s chemikáliemi a bývá výrazně automatizovaná a často řízená z řídicích panelů. Hlavními povoláními jsou chemik, gumař, plastikář, zpracovatel papíru apod.

Polygrafické výrobky

Zde se jedná o výrobu knih, časopisů, novin, plakátů, letáků, kalendářů, diářů apod. Práce probíhá hlavně v tiskárnách na tiskařských strojích nebo ve vazárnách na řezacích strojích, lisech či rýsovacích strojích (vazby knih, dokončovacích povrchové úpravy). Hlavními povoláními jsou tiskař, dělník v knihárně apod.

Potravinářské výrobky

Jde o výrobu nejrůznějších druhů potravinářských surovin, potravin a nápojů v mlýnech, pekárnách, konzervárnách, cukrovarech, pivovarech, lihovarech, mlékárnách, čokoládovnách a samozřejmě též v kuchyních apod. Hlavními povoláními jsou mlynář, pekař, konzervář, cukrovarník, pivovarník-sladovník, mlékař, cukrovinkář, vinař, kuchař apod.

PŘEVÁŽNĚ RUČNÍ SESTAVOVÁNÍ, MONTOVÁNÍ, TVAROVÁNÍ A POVRCHOVÉ ÚPRAVY

Hlavní pracovní činností je na rozdíl od předchozí oblasti především ruční zhotovování zpravidla s použitím různých nástrojů, nářadí, přípravků, popř. jednodušších zařízení a přístrojů – buď spojováním více součástí v jeden celek, nebo ručním tvarováním a úpravami. Tyto činnosti probíhají jednak na stavbách a dále v různých dílnách, jejichž prostředí většinou bývá čistější než prostředí dílen a provozů strojních dělníků. Určitý podíl práce na strojích tu ovšem bývá také, v mnoha případech dochází ke kombinaci činností zaměřených na obsluhu strojů a na ruční montování. Důležitá je zde zručnost. Výsledkem těchto činností jsou především:

Strojírenské výrobky

Hlavními povoláními jsou montážní dělník, karosář, montér vzduchotechniky, svářeč, optik, puškař apod.

Elektrotechnické výrobky, systémy a sítě

Hlavními povoláními jsou elektromontér a elektromechanik.

Děvařské výrobky

Hlavním povoláním je zde truhlář, dále také tesař, bednář – obalář, řezbář, košíkář apod.

Výrobky z textilu a kůže

Hlavními povoláními jsou krejčí (švadlena) a kožišník, dále také ruční krajkářka, brašnář apod.

Polygrafické výrobky

Hlavními povoláními jsou knihař, retušér apod.

Potraviny

Hlavními povoláními jsou již zmíněný kuchař, dále cukrář, řezník.

Stavby a jejich zařízení

Hlavními povoláními jsou zedník, pokrývač, malíř-tapetář, instalatér, dlaždič apod.

SEŘIZOVÁNÍ A OPRAVY STROJŮ A ZAŘÍZENÍ

Objektem práce v těchto povoláních jsou stroje a zařízení, resp. jejich správná funkce. Těmto strojům je třeba dobře rozumět, je třeba mít „technické myšlení“ a vztah k technice. Důležitou činností je určení příčiny vzniklé poruchy. Tyto seřizované, resp. opravované stroje a zařízení je možné rozdělit do dvou skupin:

Stroje a zařízení převážně na mechanickém principu

Může se jednat o běžné výrobní stroje (obráběcí stroje, lisy, tkalcovské stavy apod.), o dopravní prostředky (auta, letadla apod.), o stavební stroje, o zvedací zařízení, o různá topení apod. Hlavními povoláními jsou seřizovač, provozní zámečnick, automechanik, montér výtahů, topenář apod.

Stroje a zařízení převážně na bázi elektrotechniky či elektroniky

Jedná se o stroje pracující sice také na mechanickém principu, které ale mají elektronické řídicí, měřicí nebo signalizační systémy (číslicově řízené výrobní stroje, automatické výrobní linky, letadla), dále o čistě elektronická zařízení a systémy (televize, videa, magnetofony, telefonní ústředny, zabezpečovací systémy, elektronické měřicí přístroje, systémy automatické regulace apod.) a konečně o elektrické rozvody. Hlavními povoláními jsou mechanik, mechanik číslicově řízených strojů, mechanik spojovacích zařízení, mechanik měřicích a regulačních zařízení, provozní elektrikář apod.

ČINNOSTI V ZEMĚDĚLSTVÍ, ZAHRADNICTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ

Charakteristickým rysem pro tato povolání je, že cílem či objektem jejich práce je rostlinstvo, resp. živočišstvo. Převažuje práce ve venkovním prostředí, na výsledky je třeba často dlouho a trpělivě čekat. Vyskytují se zde tři hlavní druhy pracovních činností (u některých povolání se může vyskytovat jen jeden nebo dva druhy pracovních činností):

Pěstování plodin

Objektem pěstování může být obilí a další zemědělské plodiny, zelenina, ovoce, vinná réva, lesní stromy, květiny a okrasné rostliny apod. Hlavními povoláními jsou zemědělec (farmář), zahradník – zelinář, ovocnář, vinohradník, lesní dělník.

Obsluha strojů a zařízení

V zemědělství a v jeho příbuzných oborech se využívá mnoho různých strojů a zařízení buď přímo v terénu (traktory, kombajny, secí stroje, pluhy, sekačky, postřikovače, motorové pily apod.), nebo v zemědělských budovách (třídírny, dojící soustavy, sušárny apod.).

POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB

Společným rysem těchto povolání je obsluha zákazníka, která bývá spojena s určitým poradenstvím. Obvykle přitom dochází k přijímání peněz. Důležitou činností je jednání s lidmi. Většinou těchto povolání lze zařadit do některé ze čtyř skupin:

Pultový prodej

Jedná se o prodej, popř. výdej zboží nejrůznějšího sortimentu. Jde o potraviny, oděvy (nejen z obchodu, ale i např. z čistírny), obuv (nejen z obchodu, ale i např. z opravny), drogistické zboží, motorová vozidla, stavebniny, elektronické výrobky, kuchyňské či železářské potřeby apod. Hlavním povoláním je prodavač, který bývá specializován právě na určitý druh zboží, dále výdejce určitého zboží (vyčištěných oděvů, opravené obuvi či některého průmyslového výrobku). Kromě vlastního prodeje jsou tato povolání spojena s dalšími činnostmi, jako je poradenství zákazníkům, aranžování zboží apod.

Veřejné stravování

Sem patří obsluha hostů v restauracích, hostincích, vinárnách, kavárnách, barech, ale i v jídelnách školního či závodního stravování. Hlavními povoláními jsou číšník (servírka), barman, hostinský, ale někdy i přímo kuchař (ve školních či závodních jídelnách).

Osobní služby

Společným rysem těchto služeb je individuální péče o zákazníka. Povoláními této podskupiny jsou např. holič – kadeřník, kosmetička, pedikérka – manikérka, masér. Do těchto služeb lze zařadit i práce fotografa, divadelního maskéra apod.

Obsluha pokladny

Povolání pokladní se uplatňuje hlavně v supermarketech a dalších obchodech, popř. i v některých jiných provozovnách, kde se poskytují služby.

Použitá literatura a zdroje:

MOTEJLKOVÁ, Věra. *Volba povolání* [online]. [cit. 12.4.2012]. Dostupný na WWW:
<http://dumy.cz/material/2168-volba-povolani>

AUTOR NEUVEDEN, Autor Neuveden. *Volba povolání důležitý krok v životě* [cdrom].
[cit. 12.4.2012].

Obrázky použity z těchto zdrojů: